

Діло

виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Канаді
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-00 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Італії адреса 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Купуйте Д. Дорошенка: Історію української гетьманської держави 1918 р. 510 стор. 45 ілюстрацій.

1150
1—10

Сумні наслідки диктатури.

Львів, 26. грудня 1930.

Іспанія — країна далека, й давно минулися ті часи, коли її політична влада та моральний авторитет простягалися на простір, в якому „сонце не сходило ні заходило“. Тому, здавалося би, події в Іспанії не повинні цікавити нас більше, ніж випадки в якихось інших частинах світа, про які пишеться і читається виключно з інформаційного обов'язку, зі свідомістю, що вони з нашим власним життям не мають ніякого зв'язку. Однак те, що тепер діється в Іспанії, не належить до категорії історії з Марса. Навпаки, воно не тільки є надзвичайно цікаве й повчальне з ширшого погляду історії державних устроїв та національних і суспільних рухів, але може навіть насувати деякі аналогії з відносинами, які такі зовсім близько до нас торкаються. Коли ми від кількох літ вічно докола себе чуємо про потребу режиму „сильної руки“, про пережиток демократично-парламентарного устрою, про диктатуру, як запоруку ладу і спокою та демократію, як утогочнення анархії і потрясень, — то зовсім до речі буде приглянутися іспанському образкові, який саме й представляє в найбільш яскравий і пророчистий спосіб: диктатуру та її наслідки.

Від половини 1923 р. (13. вересня) до 1929 року включно, повних шість літ правив Іспанією по диктаторськи ген. Прімо де Рівера. Протягом того часу кількакратно заявляв тимчасовий характер свого правління, яке — мовляв — покликане на те, щоби покласти край спробам анархізації краю та після заведення „спокою“ і переведення „необхідних реформ“ — передати владу назад народньому представництву. Протягом тих шість літ іспанський диктатор залюбки називав себе піренейським Муссолінієм, засуджуючи навіть назву Альфонса XIII, який під час одних відвідин у Римі, хвалився перед Віктором Емануїлом III, що й він має „свого Муссолінія“. На лихо, цей іспанський „ерзац“ італійського Муссолінія був дуже кепський. Узав Прімо де Рівера від свого першовзору лише диктаторські жести та методи правління; не мав не тільки реформаторського хисту, але й ніякого плану. Та головне: не був навіть тією тією індивідуальністю, якою є Муссоліні і не пам'ятав — як не пам'ятають усі зведичники фашизму та аматори наслідування фашистських зразків, — що вся т. зв. фашистська система будувана державного устрою на суспільних корпорациях, замість політичних партій, та одній національно-патріотичній верховницькій організації, — що вся ця штудерна система повстала і тримається завдяки генієві „д'я дуче“. Прімо де Рівера, як сказано, генієм не був; його „Унія патріотична“, на якій хотів спертися, як на політичній організації, споєній військовою дисципліною, від самого початку не грималася кули; експериментальні реформи серед війська та зневажливе відношення до світу науки довели до невдоволення серед старшинського корпусу й протестів професури та страйків студентської молоді. Вже перші чотири місяці 1929 року були періодом безперервних бунтів і заворушень; захитаного авторитету влади не врятувала й міжнародна асистанса у Барселоні (відкрита у травні 1929 р.) і 28. січня 1930 р. ген. Прімо де Рівера зголосив димісію, уступаючи місце ген. Беренгуеру, своему особистому ворогові.

Переймаючи владу, ген. Беренгуер заповів, що його завданням є промостити шлях парламентаризмові й парламентарному урядові, себто сказав більш-менше те саме, що й його попередник, з тією різницею, що цей останній видав парламентарні залишки, а його наслідник мав їх відбудувати. І ось показалася вся трудність цієї місії: не можна було за одним махом воскресити розбитих політичних партій, ані воскресити похороненого суспільно-політичного організованого життя. Не стало ністав для

парламентарного устрою, та бракло теж підстав під диктатуру. Новий уряд опинився у парожій, в природним наслідком такого стану був — вибух нової революції, яку тільки що пережила Іспанія.

Ця остання революція не зверталася уже проти режиму „сильної руки“, себто політичного терору й обмеження громадянських прав, аше мала вже явно республіканський характер, себто била в короля, династію та монархістичний устрій. Явище зовсім зрозуміле: принятель і ставленик короля ген. Прімо де Рівера правив по диктаторськи на те, щоби задовольнити авторитарні нахили династії (їх має кожна династія), яка вважала в авторитаризмі й диктатурі найкращий засіб закріплення свого панування; і ген. Прімо де Рівера впав під напором невдоволення мас. Тоді король гдав закріпичити позицію династії поворотом до демократичних реформ, поклав на виконання цієї місії ген. Беренгуера і цей останній округлий рік втратив на безплідній борні з руйнівними наслідками шостилітньої диктатури. Ясно, що маси шукають винуватця і бачать його — у королі Альфонсі XIII, цілій династії і монархістичному устрою. І нині в гру входить уже не той чи інший кабінет та такий чи інший режим, аше престол і устрій.

На старі, дразливі теми.

Польська політика супроти українців в освітленні А. Бохенського.

Вчора познайомили ми наших читачів зі статтею краківського „Часу“ п. н. „Берестя і Сх. Галичина“ (в ориг.: Малопольска). Автор статті, правдоподібно якийсь впливовий варшавський санітарний політик, намагався в ній оправдати відомі події у Сх. Галичині, себто т. зв. пацифікацію. При тім він порівнював теперішні польські репресії супроти східно-галицького українського населення з репресіями англійців супроти ірландського населення напередодні унезалебнення Ірландії. Ми вже вчора звернули увагу на невідповідність цього порівняння та й вказали, чому так думаємо, зокрема звернувши увагу на міжн. зобов'язання Польщі супроти Сх. Галичини. Нині не хотілиб над цим ще раз розводитися, але всеж нехай вільно нам буде зазначити і те, що англійські репресії супроти ірландців припадали в тому самому часі, коли поляки зазнавали в Росії чи не гірших від англійських репресій. Наслідком цих останніх було між іншим те, що найцінніші та найвідповідальніші нині за польську державну політику діячі були тоді в більшості на політичній еміграції, переважно в Галичині, що належала до Австрії, а найактивніші з них належали до боевої організації ГПС та вели відомої революційної акції. Отже виходилоб, що ще й із цієї причини порівняння англійських репресій у передвоєнній підяремній Ірландії з „пацифікацією“ у Сх. Галичині зовсім не анахронічне.

Але не тому вертаємо до цієї справи. З нагоди обговорення у нас вчора статті не можемо ще раз не вернути до статті п. А. Бохенського, що публікував теж у „Часі“, а саме до тієї її частини, в якій обговорюється взагалі методи польської політики супроти українців, а якої ми ще на сторінках „Діла“ не подали. Коли наші читачі познайомляться з думками п. Бохенського на цю тему, то зрозуміють політичну ментальність автора не тільки вчора обговорюваної статті, але й ментальність польських політиків та всіх професійних польських, як ендецьких, так і соціалістичних, публіцистів, які підходять до українського питання з правилами з повним легковаженням і з цілковитою ігноранцією справи.

Отже п. А. Бохенський у статті п. н. „O istotę ruchu ukraińskiego“, надрукованої у „Часі“ з 18. грудня ц. р., а передрукованої в цілому сана-

Брати відсотки від своїх капіталів не зла річ, але будете їх мати тоді, коли свої ошадности складатимете в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Альфоне XIII, щирий патріот, глибоко огірчений невдячністю народу. Ген. Беренгуер, будучи ворог авторитарної диктатури, огірчений ще більше незрозумінням його добрих інтенцій. Перед представником „Матена“ Зауервайном („королем репортерів“) розжалений генерал-прем'єр нарікав на невдачу революцію, як на „непорозуміння“, яке примусило його зазвезти назад і стан облоги і строго пресову цензуру, та яка відповідала поворот до засад демократичного правління. І знову Іспанія попала в нове зачароване коло: уряд, який ніби-то „приготовляв“ парламентаризм, приміює репресії для здавлення революції, а вони в свою чергу розпалюють пристрасті і приготують у підпіллі новий вибух.

На династії, на армії і на широких народніх масах мститись експеримент 6-тилітньої диктатури. І прокляти переслідує цей прегарний край не дозволяє підняти йому з матеріальної руїни та штовхає далі в політичний хаос.

ційним польським щоденником „Курер Віленський“ з дня 23. грудня ц. р., пише дослівно так:

„Польський Статистичний Річник подає, що в 1928 р. виходило в Польщі 87 періодиків в українській мові. Вісімдесят сім. Зпоміж численних вибираємо цей один доказ, що відноситься до розмірів української проблеми. А справу цю а нас часто легковажать, заздалеку упрощують або просто таки негувають. „Поважна преса майже не займається українцями. Глябші та сміливіші голоси, як О. Борковського у „Дрозде“, минають без відгуків. Зате публіцистика лекшого автораменту засипує читачів статтями, в яких невідомо, що більше подивляти: ігноранцію, тенденційність чи недостатку політичних критеріїв. З цих трьох головних гріхів ігноранція є найважчим. Правдивий, китайський мур ділить нас від цих примхливих побратимів, заслаблюючи нам силу, політику, літературу, пресу, а часом навіть само існування українців. Може це одна з причин, чому офіційна політика польська була і є позбавлена поважного референта українських справ. Про політику супроти меншости рішають виділи безпеченства при східних воєводствах. Халевий спокій виростає до розмірів остаточної мети меншостевої політики.“

„Число українців трудно означити з увагою на відсутність нових об'єктивних даних. Натомість можна оцінити їх силу і вплив на терені на схід від Сану. Ми говорили вже, що видають 87 газет. Одинокий щоденник „Діло“ стоїть на високому рівні. Динним збігом обставин польське громадянство уважає „Діло“ зруковим свистком, що пропагує більшовизм чи сепаратизм. Це одно з тих непорозумінь, яких багато і які творять підложу для кризи в польсько-українських відносинах.“

„Українці мають ок. 2500 кооператив, розсіяних по селах; вони творять станиці як політичні, так і економічні. Читалень і бібліотек „Просвіти“ є понад 3.000. В польських університетах є 1.900 слухачів українців, а крім того багато відбуває студії у Празі або в Берліні.“

„Найсильніша українська партія — це УНДО свесильно розмірно планує політична

протипольське і протиросійське. Бороться по-
лю з партією старорусинів і Сель-робом, ко-
трий має чисто комуністичну програму. З так-
тичних оглядів обі ці партії були толеровані,
а навіть піддержувані властями проти УНДО.

„Не зважаючи на цей фактичний стан, в
опинії польській нема не тільки програм на
довшу мету, але навіть критеріїв, на основі
яких треба би розглядати українську справу.
І так дехто доводить, що українців зовсім не-
ма, бо назва ця не відповідає історії, а етно-
графія знає тільки русинів. Такі люди для за-
доволення своєї наукової доктрини не вага-
ються посвятити реальних політичних вальо-
рів. Мало хто здає собі справу, скільки по-
дрознення й ненависті викликає серед україн-
ців, коли називати їх par force русинами. А
проте нічого не аніскуємо, виправочись при
тій назві. Виставлю нам прийняти політичні
критерії в українській справі, щоб справа
моментальної стратила для нас цілу вагу.

„Однак існує одна політична група, що
хрустить копію за русинів так енергійно, якби
йшло не про наукову проблему, але наче в на-
дій, що оскільки владається присилувати україн-
ців прийняти назву русинів, то крику не буде.
Ілюзія ця походить з незнання об'єктив-
них умов, що лежать на дні української
справи. Якнебудь зміна назви нічого тут не
поможє. Навпаки: відмовляючись назви, яку
собі українці хочуть прибрати, відштовхує
від Польщі арештою спокійних людей, і на-
ближує їх до сепаратизму.

„Часто також чуємо думку, що українська
справа не існує, бо 50 літ тому не існувала:
„Українців створив памісник Х чи У“. Ця не-
достача політичної оцінки ситуації розбиро-
ює і є доволі розповсюджена, особливо серед
людей старших, які памятають мномо часи,
коли українців не було. І шов з того, що нині
є 87 газет, 2.000 кооператив, мільони людей,
що горять ненавистю до Польщі? „Вісімде-
сят літ тому української справи не було, от-
же й тепер нема, школа про неї говорити“...
Але якби ми здефініювали українську справу
як стан розбурхання пристрастей серед насе-
лення Сх. Галичини, що уважається україн-
ською, то ми оминули б того роду помилку.

Іншою, незвичайно грізною є ілюзія, на-
чебто меншість, про котру мова, діалекти на
дні окремі, навіть ворожі групи: нечисленну
банду „українських“ інтелігентів, ворожу
Польщі, сепаратистичну наслідком грошевих
виплатів загарбній, і сповідає польську масу
„руського“ селянства, яка оглядається тільки
за добробут. Ілюзія ця, очевидно, приймає, не
має, на жаль, нічого спільного з дійсністю.
Аби вми не чинувати кооператив і „Просвіт“,
завначим, що руська преса має збут виключно
на селі, і то в розмірах незначних в інших ча-
стинах Польщі. Руський інтелігент, що походить
просто з народу, або від руських священиків,
отже вихований в тісному зв'язку з селянами,
є значно більше зв'язаний з селом, як його
польський відповідник, на якому тяжить іще

шляхотська вірубність, що асимілює інтелі-
генцію нешляхотського походження і дає їй
вищий рівень, але й лишає у відношенні до
селів. Тут теж можна зачислити ілюзію, з
якою часто можна стрітисся у людей, які не
мають зв'язку з селом: начеби одиноким при-
чиною української кризи в боротьбі з Поль-
щею була справа соціалізму. Ті люди твердять,
на основі власних алогізмів, що українські се-
ляни виступили попити національності в соці-
альним положенням і що на випадок випале-
нення поміщиків на їх терені вони стали б
льовальними громадянами. Диверело цієї ілюзії
лежить у вельоніюванні національного роз-
ривку українських селян. Ці селяни, заздалеки
зв'язані з інтелігенцією, а також завдяки то-
му, що є ґрунтовно змішані з селянським на-
селенням польським, мають значно вищайше
скристалізовані національні почуття, як впр.
селяни в Королівстві. А оскільки в українця-
ми, себто належать до УНДО, то суспільно
воєні далеко більше уміковані не тільки від
„Низовців“, але може й „Піастів“.

Всі розуміють: наслідки нещасної ілюзії
яка вірить у льовальність селя, мають долати
хід саботажів. Виходячи з того задоволення,
спрямовано перші репресії виключно проти
алогічних агітаторів, ошаджуючи спокійне і
льовальне селянство. Дійсно скермувати ре-
пресії проти сіл значило би признати: 1) що
село є в тісному зв'язку з інтелігенцією; 2) що
село є в стані революції. Тому теж швидко то-
ді, коли десятки фізікарів пішли з ливом,
приступлено до репресій. І ось саботажі при-
пинилися. Життя само коштом майна ділків
заперечило офіційну ілюзію. Зближилось
тут до віра справи, до самої істини проблеми.
Бо якщо не банда агітаторів, яка для німеч-
ких грошей ризикувала життям, кидаючи бомби
і т. д., якщо то вже цілі лави зайняли проти-
польський фронт, то може була до того йша
причина, як закордонна агітація. — Нехай пі-
хто не говорить про сепаратизм. Сепаратизм
— то нерозумний поманізм, божовілля укра-
їнської політики. Сепаратистів у Сх. Галичині
є кількох десятків, ворогів Польщі мільони.

Перший політичний процес проти б. посла у Сх. Галичині.

Звіт з політичного процесу, що відбувся проти б. секретаря Української Парляментарної Репре-
зентанії б. посла д-ра Блажковича в окр. суді в Самборі

На основі акту обвинувачення Прокуратури
Окружного Суду в Самборі з дня 26. листопада
1930 визначив самбірський Суд головну розпра-
ву в справі д-ра Івана Блажковича на день 17.
грудня п. р. в год. 9. передполуднем.

Трибунал у складі радн. Сковоровського як
предсідника і радн. суду Венгжина та Шиман-
ського як вотаптів. Прокуратуру заступав під-
прокуратор Зельонка. Оборонили обвинуваченого
адвокати д-р Іван Рогунський із Самбора, д-р
Олепін Витвицький і д-р Волод. Ізницький з
Дрогобича.

В год. 9. ввели обвинуваченого зі слідчим а-
рештів під ескортою на сядо, по чім трибунал
почав складати лаву присяжних. Явилось 21
суддів присяжних, а тому, що лава складається
з 12 присяжних і одного заступника, то проку-
раторів і обороні обвинуваченого застережено
право відлучення по 4-ох присяжних. Серед при-
сяжних було 2 українців, 2 жидів і всіх їх про-
куратор відлучив так: що лава присяжних була
складена виключно з 12 польських суддів. Стар-
шим лави був вибраний Фіберт, директор кола-
лень поску в Бориславі.

Коли лава присяжних була готова, протсід-
ник казав: „відчитати акт обвинувачення“.

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Прокуратура обвинувачує д-ра Блажковича:
1) За злочин з § 55 ц. кар. закону себто за
злочин головної зради, докваної в той спосіб,
що: а) обвинувачений дня 8. липня 1928 р. в Під-
бужі, дрогобицького повіту на прилюдній зіб-
ранні УНДА між іншим сказав, що українці не
признають версайського трактату і рішення Ра-
ди амбасадорів, а тимсамим східних меж поль-

ської держави, далі що їх завданням є боротьба
за відірвання Східної Галичини від Польщі та
створення суверенної української держави, що
„Сх. Мазопольська“ повинна зватися Галичина,
що всі українці повинні організуватися в партію
УНДО, бо тільки через сильну організацію тієї
партії можуть відірватися від польської держави
і створити свободну Україну, до чого скорше чи
пізніше прийти мусить: б) що дня 5. серпня
1928 в Опаті коло Дрогобича на прилюдній зіб-
ранні партії УНДО між іншим сказав, що укра-
їнці не визнають версайського трактату і рішєн-
ня Ради амбасадорів, що не визнають польської
держави і чужого ярма, бо тільки наслідком рі-
шення Ради амбасадорів знайшлися під чужим
пануванням, що українців є 7.000.000 і вони по-
винні лутитися з українцями з Волині, Буковини
і Чехословаччини та створити власну держа-
ву, що сяді організуватися і скинути зі себе чуже
ярмо.

2) За провини з §§ 305 і 312 к. з. запозичну
в той спосіб, що: а) дня 5. серпня 1928 р. в Опаті,
висловлюючись в прилюдній промові, що у-
бийники бл. п. куратора Собіньського добили
морду не для особистої користі, а для добра
українського народу і з любови до споді держави,
похвалював морд на особі бл. п. кур. Стані-
слава Собіньського; б) що дня 8. липня 1928 р.
у Підбужі, висловлюючись на прилюдному зіб-
ранні, що в українських школах мають читати
тільки чителі-українці, а чителі-поляки мають
піти на Захід, що, якщо Український Кляс того
постуляту щодо шкільництва не виборє у собі,
то повинен це зробити сам український нарід че-
рез бойкот школи, та лавив інших до чистоти

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 27. ГРУДНЯ 1930.
ІСТОРИК.

Українська Академія Наук і українська історія.

(Докінчення)

Інформації про Немирича і Мазепу. — Мазепа,
український поет і цар Петро. — Коментар укра-
їнської бувальщини. — В якій нації не можливе?

Перший, другий і четвертий документ не
мають ніякого значіння для історії України і їх
можна було сміло не друкувати. Третій доку-
мент — паспорт, виданий (1704) Мазепою гін-
целі в Польщі в „важливій і дуже негайній спра-
ві“. Але що то за справа? жадного коментаря
там нема, крім п'яти рядків з Костомарова.

П'ятий документ — німецький відпис лі-
ста царя Петра (20. вересня 1707 р.) до гетьмана
Мазепи — не віддавати Правобережжя полякам.
Лист нових фактів не подає, а нагло довгий ко-
ментар переповідає відомі обставини, серед
яких відбувалися змагання царя й Польщі що-
до Правобережжя.

Шостий документ — екстракт, зроблений
„брені стільно“ шведською державною канцеля-
рією, а бендерської конституції (1710). Коментар
до цього першорядного джерела української
державної історії робить гнітуче враження: жа-
дого слова про Орлика, а щодо оцінки самої
конституції, читача відсилають до „Мазепи“
Костомарова. А ось ця знаменита оцінка Косто-
марова: „Очевидно мало цікавий й неважливий
в історії можуть адекватні умови, уложєні
підчас обрання гетьмана Орлика, бо нового
гетьмана обирали на чужині... свотою людей, яких

переслідувала законна найвища влада“. (Т. XVI,
стор. 735).

Оця „законна найвища влада“ є дуже ха-
рактеристична для Костомарова та його школи,
але сьогодні УАН могла би, здається, інакше
оцінити державний здви́г мазепинців у Бенде-
рах! Зрештою редакція Збірника могла би про-
сто як коментар переповісти прегарну розвідку
акад. М. Василенка „Конституція Філіппа Орли-
ка“, що появилася російською мовою у 1929 р.
в Москві у збірнику „Ученые записки. Россий-
ская Несоциальная Научно Исследователь-
ских Институтів Обществ. Наук. Институт
Истории“. Т. IV, стор. 153—171. Чи в Москві
можна спростувати оцінювати бендерську хар-
тію, а в Києві можна лише повторювати „вірно-
поданну“ оцінку Костомарова?

Восьмий документ — 10 сторінок німецькою
мовою про смерть Мазепи, — який уже видру-
кував Молчановський в „Київській Старині“ (1903,
січень). Пощо було його друкувати теж не ро-
зуміємо.

Проте цікавий є останній (X) документ, —
лист кошового Івана Мочульського до гетьмана
Орлика (20. XII, 1719 р. В заголовку помилково
„1721 р.“). Про цей лист згадує Філарет Колесса
в своїх „Матеріалах... збірники у шведській
Державній архіві“, що друкувалися у „Ділі“
в 1910 р. (№ 33, 34, 36, 38—40). Але під Ф. Ко-
лессу не згадується й, мабуть, його розвідка за-
кінчилась невідомою видавцем збірника.

Як бачимо при ближньому розгляді ці „най-
цікавіші“ документи не такі вже й цікаві, але
у всякому разі сам факт їх видрукування, хоч
і а блідим, а то й невірним коментарем, був би
корисним для державної історії України, якщо...
якби в коментарі не було двох тверджень, що
просто нищать усю правду: що під фіомою УАН

завдали тяжкий удар нашій національній дер-
жавній ідеології.

У XVII і XVIII в. мали ми два державні здви-
ги: хмельниччину й шведчину. Обидва дістали
в останньому томі Археогр. Комісії удар, який
мусить мати широкий відгомін.

На стор. 23 читаємо чорним на білому:
„Поляк Юрій Немирич... перейшов до Хмель-
ницького“. Читаєш й перечитуєш, шукаєш у
„виправках“! Ні, це не помилка: Немирич-поляк!
Наша національна гордість на культурній ділян-
ці, великий український європеець XVII віку,
учень голландських, англійських та італійських
університетів, який 17. червня 1632 р. записав
на реєстрі падузького університету: „Georgius Niemirycz ex Belgio, Britannia, Gallijs hos-
pes in itnere adhuc conficiendo“, автор тво-
ру, що вийшов у Парижі, якому ачені європей-
ські присвячували свої праці, той, про якого
Драгоманов, другий великий український євро-
пеець, з гордістю говорив „наш Немирич...“
цього Немирича в році 1930 р. УАН перевернула
у поляка!...

Видатніший (з походження, а Київщини)
наш державний муж, творець корсунської швед-
сько-української угоди, Немирич-поляк!

Можуть спати спокійно в своїх могилах ті
московські бояри й воєводи, що так ненавиділи
Немирича, як „ляха“. Їх праця, їх пропаганда
проти Немирича, як визначного речника украї-
нської культури й державности, дала чудові овочі.
Давно вже в Кремлі замість „тишайшого“ царя
сидить Сталін, а в „самостійній“ УСРР Україн-
ська Академія як катедра твердить, що Немирич
був поляк! Про такий успіх мабуть, не мріяв
і той славетний московський воєвода Борятин-
ський, що хвалився: „Вхать де мнѣ вскорѣ къ
Москвѣ: зосѣдѣ де мене въ Киевѣ хотя и тогда

особливої і законної противної; а) що дня 5. серпня 1928 р. в Підбужі обрали комісари староства Йосифа Бауера, який тоді виконував службу, а саме висловом до нього: „Пане комісар, Ви не знаєте законів. Ви навіть не в горіжанином, а в Вами дочиселюся“.

Після відчитання акту обвинувачення предсідник дав голос обв. д-рові Ів. Блажкевичеві а підняв, щоб він підписав устною обороною на повний зміст акту обвинувачення.

ЗІЗНАННЯ ОБВ. Д-РА БЛАЖКЕВИЧА

До ніякої вини не почувався. Я відбув віча з дні 8 VII. 1928 в Підбужі і в дні 3. VIII. в Опаци. Були це віча справоздавчі. Мое відомлення перед виборцями було поділене на кілька уступів, з яких один був посвячений політичним справам, а інші справам шкільним, господарчим і т. д.

Оскільки мова про політичний уступ, то я держався вірно стенографічних протоколів союму з дня 29. III. 1928, коли то з соймової трибуни була виголошена головою клубу д-ром Д. Левицьким правно-державна заява, і в асідання з дня 30. V. 1928, на якому голова клубу виголосив промову, що доповнювала і висвітлювала правно-державну заяву. Я був навіть настільки обережний, що відчитав зі стенографічного протоколу цілу правно-державну заяву, даючи лише переклад в українській мові, а деякі уступи відчитав навіть по польськи в оригіналі.

В декларації стверджено, що нашим сьятим і не порушним Ідеалом є незалежна українська держава на всіх українських землях. Промова з дня 30. V. 1928, що УНДО змагає до своїх цілей виключно легальними засобами.

Ні одна з тих промов не має у собі нічого каригідного, бо вірнті в національний Ідеал не є ніяким злочинном. Тому ані маршал союму, ані навіть ніхто з польських посів не реагували підчас виголошення новинних промов. Випаді пан прокуратор називав обв. повніш промови злочинними, однак ніякий прокуратор не має права цензури промов, виголошених у союмі: до цього розклянані є лише маршал союму і сам сойм. Що декларації не містять у собі нічого такого, що мало би об'єктивні знамена каригідного зчінку — найкращим доказом те, що вона була в цілості друкована в усіх українських і польських часописях.

Будь обов'язком кожного українського посла злати віт з діяльності з Українського Союму. Клубу та зокрема полати до відома зміст правно-державної заяви. Складати посольські звіти належить до обов'язку виконування мандату поза соймом. Згідно з 21. ст. конституції, посла не можна потягати до відповідальності не лиш за діяльність у союмі, але також за діяльність поза соймом, яка входить в обов'язку виконування посольського мандату, і то ані в часі тривання мандату, ані після його закінчення.

Слів, закладуваних мені в акті обвинувачення, я не чув. Колиж деякі поліціянти, слухаві як судили ствердили, що я ці слова казав, то це

можна пояснити хіба тим, що не зрозуміли змісту промови, а поперизали або хочби несвідомо поперекручували поданимі слова, підсудуючи їм інше значіння, ніж воно виходило з контексту моїх висловів на вічах. Знаменно, що віча в Підбужі взагалі не розвивало, хоча були на них присутні функціонари поліції, а віче в Опаци шовправи розвивав присутній комісар староства Бауер, однак не підчас політичної частини мого віту, лише значно пізніше, при обговорюванні справи амністії.

Акт обвинувачення, закладає мені похвалювання убивства куратора Собіньського. Я не похвалював того зчінку; виводив лише різницю між звичайними кримінальними злочинами, доконаними з особистих мотивів, та злочинами, доконаними з ме. віч ідейних; я навіть дальше, що Український Клуб поставив внесок на призначення амністії усім політичним в'язням, себто таким, які допустилися каригідного зчінку не з особистих мотивів. Як примір політичних злочинів я навіть замах на президента Войцеховського і убивство куратора Собіньського. В тім місці комісар Бауер розвивав мені віче, твердючи, що я похвалюю той зчінку.

Що торкається закиду, наче би я кликав до бойкоту школи, то цей закид навіть у тіл формі, що є в акті обвинувачення, не творить ніякого каригідного зчінку. Прокуратор бачучи хитрість акту обвинувачення, хоче підтримати його, покликуючись на мої „протидержавні настрої“. Доказом тих настроїв має бути вже сама моя неприналежність до партії УНДО, яка — на думку прокуратора — має безсумнівний зв'язок з У. В. О., чого — в свою чергу — доказом є бунт то арештування голови УНДО д-ра Д. Левицького. Про цей, ніби-то, безсумнівний зв'язок з УВО знаємо лише з краківського „Курьєра“, але нема на це ніяких реальних доказів; навпаки, найкращим доказом, що нема ніякого зв'язку між УНДО і УВО, це обставина, що УНДО дальше істнує легально, хоча міродайні чинники, які мають нагляд над діяльністю УНДО, є не менше патріотично настроєні, як пан прокуратор. Шо-правда, домішка УНДО була якийсь час заперечана, але це був лише звичайний виборчий „трік“. Арештування д-ра Левицького не є ще ніяким доказом ані проти нього ані проти УНДО; арештом дотепер невідомо, за що його арештовано.

Як велику гармату пркуратор висуває проти мене фотографію, на якій знаходиться я й інші українські послы та Коновалець. Це фотографія чисто товариського характеру та походить з серпня 1928 р. з часів З'їзду Міжпарламентарної Унії. Зрештою, про цю зчінку говорив доказав посол Луцький в „Ділі“, так, що виснаження справи цієї фотографії є загальною відома.

Прокуратор робить мені дальше закид, що наведено у мене 3 примірники брошури в англійській мові: „Українське питання — проблема мира“. Я по англійськи не розумію і що в кіл написано — не знаю, та й пан прокуратор не виробив з неї більше, як лише наголовок одної

че рості“. Трава хоч і росте, але „жертвенність“ малороссов така велика, що аж після 250 років повторяють помірну гасла московської пропаганди...

Мазепу в останньому збірнику не перевернули в поляки, але, може, його ще гірше зневажили, ніж Немирича. На стор. 41 читаємо: „Коли гетьман Мазепа 5. квітня 1710 р. упокоївся у Бендерах, на гетьмана обрано Пилипа Орлика“. Кожен, навіть середній гімназійний учень, знає, що Мазепа помер у 1709 р. (вересень-жовтень), а ось УАН грубо плутає смерть Мазепи з датою обрання Орлика, думаючи, що ці дні події йшли поруч. Справжню дату смерті можна булоб знати і в словнику, але пощо? Чи це так важливо? Чи в якій іншій нації можлива, та ще в академічному виданні, зневага пам'яті людини такої величини як Мазепа?

Коли найвища наукова установа так піклується фактами життя Мазепи, чому дивуватися, що поет Сосюра, вже справжній комуніст, пише поему „Мазепа“, яка кінчається:

„Я повернув своє обличчя
в минуле наше
щоб і там
зайняти бурю й тарарам,
щоб розстріляти Мазепу-ката
во імя пролетаріята“.

(„Західня Україна“ № 6).

Сосюра довів лише до льогічного кінця те, що вчила про Мазепу українська народницька історична школа.

Коли в Москві російський письменник Пильняк саме недавно змалював царя Петра у вигляді брехливого „старий історик“ Платонов, як сам каже в передмові „не витримав“ і написав життєпис Петра, а російське державне видавництво видає його.

Але на Україні „старий історик“ певно „ви-

тримав“ до кінця, а якби, що вважаємо не-ймовірним, хтось і не витримав і написав життєпис Мазепи, то ледви чи харківський уряд зважився би його видати. Від 1918 р. до 1930 р. у Росії вийшло яких 52 праць про особу царя Петра. А на Україні про Мазепу? Не рахуйте, бо на одній руці залягають вільні пальці...

Читач може спитати: Хтож автор коментару документів, Молчановського, хтож саме зробив з Немирича поляка? Автор — Венямин Кордт, заслужений дослідник, який видав свого часу цільми цінні праці з картографії України. Та нема чого гріху таїти: шановний автор — людина вже поважного віку — аж до 1917 року був неприхильником української державності. Всі колишні студенти київського університету, що почували себе українцями, добре це повинні знати, бо нераз штовхалися з п. Кордтом, тоді автор міг ґрунтовно змінити свої погляди. Нема сумніву, що для п. Кордта Немирич по широті — „поляк“, а коли саме помер Мазепа не грає для нього великої ролі.

Але крім п. Кордта є ще УАН, що несе відповідальність. Й історична школа сьогодні такаж як у XIX віці плюс комуністичний світогляд, репрезентований новими академіками, призначеними урядом. Наслідки цього будуть такі-ж катастрофічні, як були в 1917 році.

Де історія не має національно-державної бази, та країна раніше чи пізніше переходить на становище провінції, незалежно від титулу, який носить ця „провінція“. Питання може бути лише про те, хто буде господарем цієї про-вінції.

Під цим оглядом видання археографічної комісії УАН є явищем, що мусить цікавити не тільки вузькі наукові кола, а ціле українське громадянство на всіх українських землях.

**КРИВИЦЮ
ЧАХОТКУ
ВИСНАЖЕН-
НЯ**

**лічить
вітаміново
вапневий**

**BIOCALCOL
KLAWE**

1133

1-13

статті: „Терор в Польщі“, і на підставі того логічно називає цю брошуру „протидержавною“.

Найдено у мене дальше 17 почтових карток, на яких зображена етнографічна карта України; тимчасом з пояснення в німецькій мові виходить, погляд всяких сумнівів, що це мапа етнографічна. (Das geschlossene Siedlungsgebiet des ukrainischen Volkes).

Пан прокуратор закидає мені навіть, що наведено у мене два примірники журналу „Розбудова Нації“, який, як він запевняє, має заборонений дебіт у Польщі. Однак ці примірники походять з 1928 р., а в кожному з них знаходиться пошук до передплати з зазначеним львівською адресою, куди треба звертатися в справах журналу, та чек П. К. О. з зазначенням: „Розбудова Нації“, на який передплату треба платити. Виходить, що цей журнал в 1928 р. мав ще почтовий дебіт у Польщі...

Уже в часі оборони д-ра Блажкевича прийшло до першого непорозуміння між обороною та вогнятом трибуналу Венжином і прокуратором на таким підкладі, що оба вони випитували д-ра Блажкевича не про факти, себто висказані ним слова, наведені в акті обвинувачення, але допитувалися д-ра Блажкевича за його власні переконання, мабуть на те, щоб поставити обвинуваченого в необхідність виразного асудування його особистого відношення до польської держави і теперішнього ладу, а тимчасом вже заздалегідь вплинути на неприхильне для нього відношення судів присягних.

Проти такої поведінки вогнятів трибуналу виступила оборона рішуче, домагачися ставити питання до обвинуваченого не в справі його внутрішніх переконань, які не є предметом обвинувачення, а в справі чисто фізичних чи словесних зчінків, за які прокуратура д-ра Блажкевича обвинувачує.

Це неприхильне ставовище обох вогнятів до обвинуваченого та його оборони, сміло можна сказати неприхильніше ніж прокуратора, виступало підчас усієї розправи, а саме найбільше при допиті вогнятами всіх свідків у часі доказового поступовання. Це ставовище обох вогнятів трибуналу робило теж прикрі вражіння на присутніх, які зібралися в числі понад 300 осіб у салі розправ.

ЗІЗНАННЯ СВИДКІВ.

Доказове поступовання почалося від перслухання дрогобичького старости Станіслава Порембальського, якого покинула оборона на ствердження характеру і поведінки д-ра Блажкевича та його відношення до льогальної влади в часі перед вибором д-ра Блажкевича послом до союму і в часі його послудування. Свідок Порембальський, ствердивши, що діяльність д-ра Блажкевича, а саме влаштування ним віча у Підбужі в Опаци не відтинули у нічім на зміну ментальності населення цієї околиці, — виставив позитив д-рові Блажкевичеві якнайкраще світоцтво щодо його характеру і такту та признав, що нія і всі у Дрогобичі мали для обвинуваченого д-ра Блажкевича якнайбільшу повагу.

Те саме ствердив також черговий свідок Йосиф Бауер, який був комісаром дрогобичького староства у 1928 р. і як такий був на вічу в Підбужі дня 8. липня 1928 р. Свідок цей, перслуханий у предметі акту обвинувачення, хоча і піддержав свої візнання, аложеної у свідстві про те, що промова д-ра Блажкевича до польської д-рмала характер дуже ворожий до польської д-ржави, але заперечив, буди то д-р Блажкевич на тім вічу закликав присутніх до відступання від Галичини від Польщі і еміграції чужого ярма. Заперечив теж, буди то д-р Блажкевич після розслухання свідком віча візав присутніх, щоби залишилися на місці і не повинувалися пактній влади.

Зізнаючи у справі промови д-ра Блажкевича, що щодо мого на особі кур. Собіньського свідок

представив, що д-р Блажкович пояснював присутнім на візиту, що коли українські посли з'являлися першим раз у сеймовій залі, то відповіли: „Ще не вмерла Україна“ на знак, що українці живуть і ніколи не просять свого національного лада, що потім голова УНДО д-р Левинський підняв заяву Українського Народу, аміст якої д-р Блажкович представив присутнім через відчитання її аі сеймового стенограму. Далше представив д-р Блажкович присутнім, що Українська Сеймова Репрезентація старалася за амністії в першу чергу для політичних в'язнів та що такої амністії не добилися, не вважаючи на те, що кримінальних злочинців слід би трактувати гостріше, ніж політичних в'язнів, які допущалися вчинку у пересвідченні, що працюють для добра і з любові до свого народу. Як приклад політичного морду навіть д-р Блажкович згадав особу кур. Собіньського та атентат на б. президента Войцеховського. Хоча свідок Бауер признав, що д-р Блажкович не похвалював кримінального вчинку, доказаного хочби й в політичних мотивах, але зізнав, що в цілому змісту промови він вибрав такого вражіння, що д-р Блажкович хотів таким чином похвалити справників морду та піднести їх авторитет перед присутніми.

На цьому тлі виявлялася довша дискусія між свідком і обороною, яка стояла на становищі, що поучення присутніх про різницю між кримінальним і політичним мордом не може бути ніяк ідентифіковане з похвалюванням кримінального вчинку.

З черги предсідник трибуналу приступив до переслухання свідка **Миколи Копача**, війта в селі Опак. Свідок цей упереч анізнанням свідка Бауера і пізніше слуханих поліційстів зізнав, що д-р Блажкович на візиту в Опакі почав свою промову амальовуючи перше засідання сейму, коли Українська Репрезентація відвідала „Ще не вмерла Україна“ та що д-р Блажкович минав вразно присутніх організуватися, щоб жити чуже дімо і пікірестював, що саме обов'язком молодого покоління є це армо скинути. Свідок Копач зізнав, що на йому особисто ця промова д-ра Блажковича зробила дуже швидко вражіння, бо він не хоче боротьби з польською державою і теперішнім ладом, а хоче згоди і мирного співжиття в краю.

На анізнання Копача, як війта з Опакі, що й греко-католика, побігло помітне вражіння на присутніх і на членах трибуналу. З тих анізнань не хотів Копач відступити, не вважаючи на захисти оборони, що вони стоять у суперечності із анізнаннями такого свідка як комісар Бауер. Коім того Копач додав ще, що він сам чув, як д-р Блажкович після розв'язання віча комісаром Бауером за похвалювання морду на особі б. п. Собіньського вивав присутніх, щоб залишилися на місці, не розходилися та не слухали приказу влади.

Ті анізнання греко-католицького війта різбавили тимбільше на тлі цілого доказового поступовання, що скоро потім переслуханий горожанин Опакі поляк Маринюський, теж селянин, під присягою зізнав, що не чув, щоб д-р Блажкович у часі своєї промови вивав присутніх до відірвання Галичини від Польщі, а якщо вивав їх до організування, то не для збройної боротьби, а навпаки, щоб українці як безборонні могли піти станути до боротьби з уявними ворогами.

По тім переслухано ще парох з Опакі о. **Гимхевича**, який potwierдив уповні оборону обвинуваченого. Після цього анізнав апальюючи свідки о. **Миколаєвич**, парох з Підбужа, і **Стась Луб** з Опакі.

Переслуханий трибуналом цілий ряд свідків-поліційстів старався представити промову д-ра Блажковича на обох цих віках як дуже хорошу для польської держави, підбурюючу та небезпечну для теперішнього ладу. Вони всі похвалювали, що д-р Блажкович на обох віках через те тільки, що як приклад політичного морду подав морд на особі кур. Собіньського, цей вчинок похвалював та що він після розв'язання віча вивав присутніх ставити опір владі, Богато аі змісту анізнав поліційстів відпадо, після того, як їх оборона вала в перекресний огонь питань. Тоді виникло, що д-р Блажкович представляв присутнім тільки різницю між політичним і кримінальним мордом, що поліційсти зараз же після розв'язання віча з багнетами, спрямованими до присутніх без ніякої причини, хіба для поразнення народу, розганяли його з площі віча так, що проти нього зареагував аж присутній комісар староства Бауер. Мусіли теж признати поліцій і поліційсти, що яких 300 присутніх на візиту розійшлося протягом не більш 15 хвилин, хоча місце було опаране і з одніми тільки вишом. Отже і з їх анізнав виходило наглядно, що не присутній народ хотів ставити опір владі, а що шпакви уявляючи поліцій спокую петактованою повелінкою могли легко довести до проляну криві без причини.

На цьому підляло похвалою свідка був

Леопольд Граф, учитель в Підбужу, який не тільки упереч вислідом доказового поступовання potwierдив цілий зміст акту обвинувачення, але ще і свої анізнання почав від заповнення, що він польський патріот і буде боронити найяснішої Річпосполитої.

За весь час допиту свідків д-р Блажкович аберігав покийний спокій і такт та не дався вниести з рівноваги ларма, що бачив, як покранію приймали тут несприхальні для нього анізнання. А яке було становити члена трибуналу Шиманського до справи, видно з того, що коли між свідком Графом і обороною виявлялася полеміка на тему чи є в українській мові слово „милість“ у розумінні любови, разиш Шиманський висловив голосну увагу до през. трибуналу такого змісту: „Чи маємо ще вчитися шиманської мови?“

Якщо оборона не зробила аніжтв з цього вислову судді та не зажадала вилучення його від дальшого ходу розправи, як судді сторонничого і небепартійного, то тільки тому, щоб таким чином не довести до підложження розправи, віддаючи її до слідчої каленії присяжних і до засудження обвинуваченого на те тількимільний побут у слідчій в'язниці. Та цей характеристичний факт повинен діяти до відома не тільки українців, але також до відома Апеляційного Суду у Львові, як зверхньої влади суддів Окружного Суду в Самборі.

Натомість тут слід підкреслити з патетиком, що становить предсідника трибуналу рад. Скоронського за весь час розправи було високо безпартійне і правдиво судейське, за що теж оборона в кінцевій промові д-ра Витницького висказала йому своє признання.

(Докінчення буде.)

Виборчі висліди до сейму.

ГОРОДЕНЩИНА

Від Ред. Читачі вчорашнього „Діла“ дістали після табелі, в якій подане було цифри аніствлення виборчих вислідів у Городенщині, велику білу пляму. Пляма ця вишла з того, що цензура була показала на цю частину допису з Городенщини свою руку. Тимчасом у часі, коли вже друковано другий наклад „Діла“ (по конфіскації), прийшло до нас повідомлення, що конфіскату того допису відкликано. А що зотична матриця була вже знищена, то вчорашнє число „Діла“ появилася вже з великою білою плямою. Не а причина, чому той допис з Городенщини подаємо нині ще раз.

Як сказано вище, по деяких селах діялися різні злочивання і так: в **Пробабині** в день виборів арештовано мужа довіря 11-ки Дмитра Гайлаша. Граничний сторож, що повнив у виборчій льокалі службу, вибрав від виборців 11-ки, а давав 1-ки. Свідки: Маланка Дубяк, Оксана Антоник і Семен Вербієський. Комісар граничної сторожі погрожував карною експедицією, коли виборці не будуть голосувати на 1-ку, свідок Гриць Гудима. — В **Репуніцях** арештовано члена виборчої комісії Федора Юринула. — В **Раківці** вкинено (сфальшувалиши переднім числом виб. комісії на повновластях) мужів довіря Михайла Лявчича й Івана Гурака. Муж довіря 1-ки, Антія Ленчовскі, вибрав від виборців 11-ки й у виборчій льокалі явля агітував за одинкою. Свідок Михайло Ясків. Голосування перервано в 7 год. вечором. Члени комісії устроїли собі там же бенкет з горівкою і виб. льокалою включно, пучи до пізньої ночі. Свідки Фель Правнич, Дмитро Гурак і Михайло Гурак. У висліді 11-ка не одержала нібито ані одного голосу. — В **Олісії-Корні** жандарм, що робив службу у виборчій льокалі, змущував голосувати на 1-ку, вихаючи силою свої картки. Свідки (потурбовані) Іван Грамляк, Василь Грамляк, Лесь Шевчук, Дмитро Масевич, Степан Паньків, Петро Маазур, Степан Яковичини, Василь Думанський і Фель Мосевич. Проти „любовничого“ постерунокного зроблено карне донесення за побиття до прокуратури до Коломиї. — В **Мигальчу** арештовано мужа довіря Андрія Сусідку. Голосування закінчено окол 7 год. вечором. По обвинуваченням виб. комісії дістала 11-ка всього 11 голосів, хоч 143 виборців готові під присягою анізнати, що вони голосували на 11-ку. — В **Чернятині** арештовано мужа довіря Івана Бурдери і члена виб. комісії Федора Лабача перед самим обчислюванням голосів. Дня 15. листопада арештовано Василя Болнарчука і Проця Неміша за роздавання карток; оба в арешті потерпіли фізично. — В **Поточиська** пост. Бараніч вибрав у виб. льокалі 11-ки, вихаючи виборцям 1-ки і насильно вивхав їх до урні. Свідки: Василь Бмчук і Михайло Кошальчук. Тойже жандарм ударив у виб. льокалі у груди Анну Микитин ж. Михайла і Марію Тапков ж. Петра. Члени комісії анікнули до урні більшу кількість одинок, бо після заподання мужа довіря рішучо не перейшло стільки виборців, скільки вказано голосів, тимбільше, що окол 300 виборців не допущено до голосу-

вання. Свідки: Михайло Виницький і Лесь Савчинський. Голова виб. комісії Сагалі викинув з коверти 11-ку, а порожню коверту вкинув до урні. Свідок Катерина Буджак і Фель Буджак. — В **Хмисліві** арештовано мужа довіря Прокопа Лаврова. Гол. виб. комісії Азольфа Стржінцку заступала його донька Марія, заряджуючи явне голосування, ба, що більше, до урні вилучено 1-ки без коверт, які комісія унала за важкі. Свідок Петро Олішнович. — У **Вікні** арештовано мужа довіря Грия Ленка, а голоси заміняло. — В **Долешіві** арештовано мужа довіря Грия Мачука, якого потурбував по доборі поліцай Шотка. Свідки: Іван Товарицький і Іван Плаксієй. В часі голосування постер. ч. 1928/X відбрав від Михайла Власійчука 11-ку, дав 1-ку, алавія його кілька разів у лице, і привівши до урні, змусив голосувати на 1-ку. Свідки: Василь Паньків і Василь Хомяк. — В **Семаківцях** арештовано мужів довіря Петра Бричку й Івана Плаксієй. Пост. Саловійскі у виб. льокалі відбрав від Петра Олексюка 11-ку, а натомість змусив його взяти 1-ку. Свідки: Михайло Попович і Грия Плаксієй. — В **Кунієвцях** невідомого назвища гран. сторож, що робив службу у виборчій льокалі, змущував погрозами виборців показувати числа і коли це були 11-ки, відбрав, а давав 1-ки. При цьому помагав йому рівно місцевий хрунь Василь Скупар. Свідки: Олена Демашон і Василина Степюк, яких не допущено до голосування через те, що не хотіли показати, які мають картки. — В **Дубках „гранічєр“** у виб. льокалі відбрав і дер 11-ки, а давав 1-ки; кількох, що не хотіли брати — побив. Справа опинилася в прокуратурі. — В **Семенівці** вкинено мужа довіря. — В **Жабокруках** гол. виб. комісії Василь Курик, відомий хрунь, по скінченні голосування, не перечеисивши голосів, забрав урну і заніс на постерунок в Обертині. — В **Городенці** на фільм куті при обчислюванні голосів... згасло світло і хоча наш член комісії наперед звертав увагу, щоб на всякий випадок булй й нафтові лампи, голова виб. комісії цього не зарядив. — На **монастирськй** куті одинокго нашого члена виб. комісії Григоричина і мужа довіря 24-ки Павла Ковбуса обісно до тої міри, що вони не знали, що з ними діється; в цей спосіб „здобуто“ 709 гол. на 1-ку. Те, що в новіт робили всі сили, тут робили сельробы, себто вдирали 11-ки, а впихали 24-ки. Одне а це їм не помогло, бо 880 голосів на цілий повіт — говорять хіба самі за себе.

Оптимізм льорда Ірвіна.

Як подає льондонська преса, на однім зібранні в Калькуті віцекороль Індії льорд Ірвін виголосив промову, в якій заявив між іншим, що відносини між гіндусами та англійцями скоро унормуються на ґрунті взаємного довіря та толеранції. Принцип підчинення Індії заступиться принципом рівноуправлення. Всякі революційні виступи гіндусів Англія здавить безоглядно, бо екстремний гіндуський націоналізм приносить великі шкоди самій Індії. Англія не легковажить собі волі великого гіндуського народу і не бажає поневолити його, а тільки ввести у спільну сімю рівноправних членів британської імперії.

Томас Ман про демократію.

На просьбу студентства, відомий німецький письменник, лауреат Нобля, Томас Ман, опублікував у студентському журналі „Ехо дер юнген Демократі“, який виходить у Нірнбергу, писмо про демократію. У листі Т. Ман пише, „Я не політик і не належу до жадної партії, я просто німець, якому честь і достоїнство Німеччини лежить на серці. Всеж думаю, що республіка це та форма устрою, яка німцям дасть можливість виконати свої життєві завдання. Тому то мені милі статті у вашому журналі, в яких ви обороняєте свободу духа. Прикро, що дехто вважає нині ідею свободи пережитком. Ту ідею перекручують ті, які зділи все звихнути і перекрутити. Але ця ідея не може амерти і нині чи завтра вона здобуде даву вагу і патос. Ця ідея свободи мусить тісно зв'язатися із ідеєю батьківщини. Це повинна затямити собі німецька молодь, яка йде часто нині за фальшивими німецької честі і достоїнства.“

Пуанкаре бореться зі смертю?

Французька преса спомінає, що стан здоров'я Пуанкаре знов погіршився. Надмірна праця підчас останньої кризи кабінету надружувала його здоров'я так, що лікарі побоюються катастрофи, тим більше, що залізний льотарничий переступив уже 70-ий рік життя. Останні телеграми говорять, що стан здоров'я Пуанкаре поліпшився і що публіка зібрана перед домом недужого принала чим містку з ентузіазмом.

— Людина змінена в камінь. У лічидці в бібліотеці перебуває Самуель Кон, який запевняв на невідому досі недугу. Його тіло понаду замінюється в каміні масі. Насамперед скановані

В друкарні Видавничої Спілки „Діло”. Львів, Ринок ч. 10